სტამბა და რედაქცია
ტფილისი, სასახლის ქ,
სათ.-ზზნაურო ქარავანსერა.

ჴელის-მოწერები გაზეთის დახაკვირთად მიმართავენ რედაქციის ცნილის 10—3 საათამდე და საღამოს 5—7 დ. ჟ. ქ. სახ. № წიგნის მაღაზიაში.

ხელ-მოწერაზე წერილებს რედაქცია არ უპასუხებს.

წერილ-პირ მოლაპარაკება რედაქტორთან შეიძლება ყოველდღე.

ტელეფონი № 363

ჯვრისწერა

ყოველ-დღიური საბაღხოგამოცემა

გაზეთის ფასი
ერთის წლით 6 მან., ერთის თვით 60 კაპ.
თითო ნომერი 3 კაპეიკი
ფასი განცხადებისა
ჩვეულებრივი პეტიტიანი პირველ გვერდზე 10 კაპ., მეორეზე—5 კაპ.

Типографія и Редакція
„Цнобисъ Пурцели"
Тифлисъ, Дворцовая ул. д. Дворянства.
Телефонъ № 363.

„ბავშვების მოკეთის"
შესახებ.

აუარაებელი გამამხნევებელი წერილები მშობლებისა და მასწავლებლებისა და მარჯვედ ყიდვა ამ წიგნისა მაიძულებენ მეორე გამოცემა დავიწყო და ესთხოვ ყველას, ვისაც-კი გული ერჯის სამშობლო საყმაწვილო ლიტერატურისათვის, მომაწოდონ თავიანთი შთაბეჭდილებანი და შენიშვნები ამ წიგნის შესახებ. ყველა შენიშვნას სულითა და გულით მივეგებები. მიწერ-მოწერა შეიძლება ან ჩემს სახელობაზე სათავად-აზნაურო სკოლაში, ან „ცნობის ფურცელს" რედაქციაში.

წიგნი „ბავშვების მოკეთე" მოწონებული და სახელმძღვანელოთ დაწესებული მთავრობის მიერ.

ეს წიგნი იყიდება ყველა წიგნის მაღაზიებში.—სოფლის მასწავლებლებს იაფად დაეთმობათ, ე. ი. ფულო 20 კაპ., ყდიანი 25 კაპ., თუ პირდაპირ ჩვენგან გამოიწერეთ.

ადრესი: Тифлисъ. Типографія Хеладзе, для передачи учителю Наталзе. (50—23) პატივისცემით ალ. ხახანძე.

ახლად გამართული რესტორანი
Ресторанъ «Южные номера»
„იუჟნი ნომერა"
ტფილისი, ბარონის ქუჩაზე
Ресторанъ «Южные номера»
ყოველთვის იშოვება მშვენივრად ჭ გემოიანად გაკეთებული
სადილ-ვახშამი და საუზმე
ზარაგი ყოველთვის ახალი და სუფთა
რესტორანთან არის მრავალი კაბინეთები და ოთახები
აქვე შეგვიძლიან ბაღში ასუხა ტაცხლის თეჭნებით
ფასი ყველაზედის იაფია
(30—11) პატივისცემით იდის ბრამიშვილი

პანსიონი და სასწავლებელი
ნ. დიდებულიანისა
გადავიდა ახალს სახლში, მიხეილის ქ. № 129, სადაც დებულობენ ყმაწვილებს მოსამზადებლად მეორე კლასამდინ და სრული ხარჯით პანსიონერებად. მორიგება შეიძლება პირათა და წერილით.
მიღებისპირობა შეიძლება დილით 10—2 სსთ. და საღამოთი 5—7 სსთ.

КЪ ВОПРОСУ
О ПОДНЯТІИ ОБРАЗОВАНІЯ СРЕДИ ГРУЗИНСКАГО ДВОРЯНСТВА

Дамѣчено да ихъ ѵидѣть ѵ̀ерха-кутаисскія Ѳеологическія Курсы, которыя открыты при Кутаисской Духовной Семинаріи.

Ректоръ Курсовъ Архимандритъ Іоаннъ.

ბეჭდვითი ნებართვა მიეცა ცენზორ ნ. ნიკოლაძეს. 1896 წ. 30 ივლისი.
Типографія Хеладзе, для передачи учителю Наталзе.

ამ ფასად წიგნები გაიყიდება მხოლოდ 1 ოქტომბრამდე.
წარსული წლების ჟურნალი „ჯვარი" გაეგზავნება შემდეგ ფასებად:
1894 და 1895 წწ.—7 მან. და
1896 და 1897 წწ.—5 მანეთად.
მხოლოდ ჭიაკ გარეშე მეგზავრებით თითო წლის „ჯვარის"-ზე ფასტრის ხარჯად 60 კაპ. უნდა გამოგზავნონ;
(100—98)

სამეურნეო და ამბულატორია
ს. ბ. თოფურიასი
ჭოთასში.
სამეურნეოში 50 საწოლია ავადმყოფთათვის. მიიღებიან ავადმყოფნი: შინაგანასნი, ნერვების, საქალაქო, თვალისა და დედათა ავადმყოფობასნი.
გადამდებ სენით ავადმყოფნი არ მიიღებიან:
ავადმყოფთ სინჯავენ დილის 11 საათიდგან ნაშუადღევის 3 საათამდე. შინაგან და ნერვების ავადმყოფობას სწამლობს ს. ბ. თოფურია. საქირურგიო ავადმყოფობას და სიფილისს შ. ქ. ბეგრატი.
დედათა ავადმყოფობას მკურნალი ქალი ჭ. შ. კოზანი.
20 მაისიდგან—დედათა ავადმყოფობის და აკუშერობის D-r ფ. ბაშეიძი.
თვალების ავადმყოფობას—ი. ქ. ვარშავსკი.
ამბულატორიაში არის კაბინეტი, საექიმო და საბაქტერიოლოგიო გამოკვლევისათვის, ელექტრონით წამლობისათვისა და საკისთვის.
სამეურნეო დირექტორი ს. ბ. თოფურია.

Лъчебница С. В. Топурія въ Кутаисѣ.

ახალი ამბავი

** წარმატების ნაშანი. ს. ერედვის საზოგადოების გლეხ-კაცობამ გარდასწყვიტა 1 ამ წლის ენკენისთვიდან დაარსოს სასოფლო სამეკლესიო სკოლა. დაადგინეს განაჩენი, რომლის ძალითაც უნდა აძლიონ ყოველ წლივ კომლებიდან თითო მანეთი, რაც მახლობელ სოფლებით სარბენეთი, ფრისითი, არგვეთით და არმოთი შეადგენს 400 მანეთამდის. შენობის გაკეთებაც სოფელმა ითასრა თავის ხარჯზედ და იჯარითაც მისცა ასა-

თანასმად წერილებით თუ სატელეგრამო მრავალჯერ გამოცხადებულის სახოგადოების სურვილისა ამხანაგობამ მოსახერხებლად სცნო რამდენადაც-კი შეიძლება ფასი დაკლოს მის მიერ გამოცემულ წიგნებს.

ფას-დაკლებით წიგნები მარტო ამხანაგობის კიოსკში იყიდება—ქ. ტფილისში, ფორის-მედღვის ქუჩა.

ქალაქ გარეშე მცხოვრებ ფული უნდა გამოგზავნონ შემდეგის ადრესით: Тифлисъ, Грузинское Издательское Товарищество.

წიგნები გაიყიდება შემდეგ ფასებად:

თხზულებანი ა. ყაზბეგისა
ჟურნალ სურათით და ფაქსიმილეთი, ოთხი ტომი, თითო ტომი . . . . 1— „
თხზულებანი ი. დავითაშვილისა სურათით, ბიოგრაფიით და ფაქსიმილეთი . . . . „—50
დაბადება და აღზრდა ერეკლე ბატონიშვილისა დეკენტაბეთა ბაზანისა. . . . „—10
ბიჭები, მოთხრობა ნ. მელქისისა (მესვედნიერი) . . „—20
თხზ. ი. ჭავჭავაძისა, ჟურნალ სურათით და ფაქსიმილ.,
I ტომი „—70
ილია II ტომი „—60
ილია III ტომი „—60
ილია IV ტომი „—80
სოფლის კუნძული, დ. მაჩხუბელისა . . . . „—10
თხზულებანი აკაკისა, ტომი I „—60
ილია ტომი II . . . „—60
თხზ. რ. ერისთავისა ტომი I „—60
ანანეული, სხვა ორიგინალისა, ბავშვებისთვის . . . „—25
სიბრძნე-სიცრუვე, მისივე „—40
სპქროველი და მისი ჯვრედი, გ. ლეონიძისა . . . „—20
ბიჭები, ჯოტერ სკოტისა . „—50
ალა-მაჭმალ-ხისის შემოსვლა ქ. ტფილისში . . . „—15
ქისერელ ეპისკოპოსის სურათით სამხარეველო ქართველ და ევროპელი სანქციებისა . . 1—20
ღვინის დაკეთება, პროფესორის გ. ჭეტრაშვილისა . . 1—50
სიბრძნე ბალავარისა . . „—30
ცნებითა და მხედრებით, რომანი გ. სენკევიჩისა . . „—80
დასტურ-ლამბ, თხზულებანი კოლოფ დალიანისა . . „—10
კიდე ამ ტიპობენ ჯვრედს ეგვიპტის ომებისა, დაემთხვა 14 მანეთად. ქალებ გარეშე მცხოვრებთ ჯვრის ხელმოწერა წიგნები შეიძლება ამ შემთხვევაში, თუ წიგნების ფასთან ფოსტის ხარჯს 1 მან, გამოგზავნან.

შენებლათ თ. ბაქრაძეს, რომელმაც უნდა შენობა დაასრულოს 1 ენკენისთვისთვის. იდგილი შენობისათვის შესწირეს აქაურ მემამულე თავად. ფიქელნიშველებმა. ეს ნაკერი მიწა თითქმის ერთი დღიერია და შიგ შუა სოფელია არის. სრულს წარმატება ეუსურვებთ სკოლების გავრცელებას ქართლში, სადაც სწავლა განათლების საქმე ძრიელ ჩამორჩენილია.

*** დაჯა სასწავლო ბანკსა და ქ-ნა შაბათაევს შუა, რომელიც გუშინ-წინ ირჩეოდა სამოსამართლო პალატაში, გადადებულ იქმნა აგვისტოს 18-ისათვის. ფოთში მცხოვრებთაგან შაბათაევს ქვრივს ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკში მამული გაუყიდია, მაშინ როცა ნედლიმყარორიოდ მანეთი ყოფილა, ამაზე შაბათაევს ქვრივმა უჩივლა ბანკს და სასოლო სასამართლომ შაბათაევს სასარგებლოდ ბანკს მიუსაჯა 2400 მან. გუშინ-წინ პალატამ მოისმინა ორმა მოდავეთა ვექილების ჩვენება, საქმე გადასდო. ბანკის ინტერესს იცავდა ვექილის თანაშემწე თუქკეტანიშველი და შაბათაევს გ. გვაზავა.

*** მეურნეობა მოსასტრებში. გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსის ალექსანდრეს განკარგულებით, ყველა ლვქციებს მეფუტკრეობისა და მეაბრეშუმეობის შესახებ ესწრება მარტვილის მონასტრის ძმობა. ყოველად-სამღვდელო ალექსანდრეს განზრახვა აქვს ყველა მის ხელ-ქვეით მყოფ მონასტრებში შემოიღოს ორივე ეს სამეურნეო დარგი; მან სთხოვა მეაბრეშუმეს ი. ქუთათელაძეს განზრახულ საქმის ზედამხედველობა.

*** ბერ-მონაზონთა სახლი მარტვილის მონასტერში. გურია-სამეგრელოს ეპარქიის მმართველობის გადაწუწყვეტია დაარსოს მარტვილის მონასტერში საზოგადო სახლი 40 ბერ-მონაზონის საცხოვრებლით. ასეთივე სახლების დაარსება განზრახულია სხვა ტაძრებთანაც.

*** ნაგოდაზის ხაზის დახურვა. ტფილისის პოლიციმეისტრმა ითხოვა დაიხუროს ნიკოლოზის ხიდი, სანამ მას ტფილისის საეუბერნიო გამგეობის ტეხნიკოსები გასინჯავდნენენ.

*** სახლის დაქირავება სასწავლებლისათვის. ტფილისის ქალაქის გამგეობამ დაიქირავა 4 წლის ვადით თავ. ი. გ. მაჩაბლის სახლი, ოლგას ქუჩაზე, ვერის საქალაქო სასწავლებლისათვის.

*** ნეძსი თავად-აზნაურთა სკოლის მშენებლობა. 27 ივლისს, ღამით, ვიდაც ბოროტ-გამზრახველმა სოფ. სკრაში, „ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა გაჭირვებულ მოწაფეთა დამხმარებელ საზოგადოების“ მამულში ცეცხლი წაუკიდეს საბძელს, რომელიც ნახევრად გატენილი იყო ბზით. საბძლიდან ცეცხლი გადავიდა ქერის ძნაზე, რომელიც მთლად დაიბუგა. ზარალი ულის 300-დე მან. ბოროტ-გამზრახველნი ვერ აღმოაჩინეს. მამულის მმართველმა მიმართა სად. სკრას და სთხოვა ცეცხლის მქრობელი მანქანა, მაგრამ სადურის უფროსმა ბ. ზახარიანმა უარი უთხრა დახმარებაზე და არ აითხოვა მილი. სამწუხაროა, რომ რკინის გზა ასეთ მოულოდნელ შემთხვევებში დახმარებას არ უწევს თავის მეზობლებს. („ნ. ო.“)

*** დაწვა. 27 ივლისს საღვთო გუმათზე დასჭირს ბანჯღლით ოზურგეთის მაზრის მცხოვრები მიხ. მიქაძე. დაჭრილი საავადმყოფოში წაიყვანეს; დამჭრელი, რომლის ვინაობა არ იციან, დაიმალა.

*** რკინის გზის მომრაობას უფროსა ინე. შაიკევიჩი, რომელიც ასრულებდა ამიერ-კავკასიის რკინის გზის უფროსის თანამდებობას, გუშინ საზღვარ გარეთ გაემგზავრა. გზის უფროსის თანამდებობის ასრულება მიენდო გზის სამსახურის უფროსს ინჟინერს აკორენკოს, ხოლო მოძრაობის უფროსის თანამდებობის ასრულება ამ სამსახურის უფროსის თანაშემწეს ბ. კარპოვს.

*** ახალი სკოლები ოზურგეთის მაზრაში. სამრეველო-საეკლესიო სკოლების ზედამხედველის მოხსენებით, აუცილებლად საჭირო დაარსებულ იქმნეს სამრეველო-საეკლესიო სკოლები კიდევ შემდეგს სამრეველოში: 1) ჯანიეთისა, 2) აგჯისა, 8) კახტისა, 4) ახალ-სოფლისა, 5) კვირიკეში, 6) მაიდანასა, 7) ზედა-ეშნისა, 8) არხატისა, 9) გოგოლეთისა, 10) პამპალეთისა, 11) ეუხობისა, 12) ქალისა 13) ზუხეთისა, 14) ძიძითისა, 15) გორისა; 16) ამაღლებისა და 17) ზემო-ამაღლებისაში. გარდა ამისა საჭიროა დაარსდეს წყრა-ქითხეის 8 სკოლა ოზურგეთის მაზრის სხვა და სხვა ნაწილში.

განზრახულის 17 სამრეველო-საეკლესიო სკოლის წლიური შესანახ ხარჯად ნაიხარჯებენ 5,015 მან., ხოლო წყრა-ქითხეის 8 სკოლის წლიურ შესანახ ხარჯი 1,640 მან., სულ-კი 25 საეკლესიო სკოლისათვის საჭირო იქნება 7,755 მან. („ნ. ობ.“).

*** მცხეთა. გუშინდელ გაჭირვება. წელს, უეჭველია, მცხეთის მგზავრნი გაატარებდნენ დროს ეგრედ წოდებულ ბაღ „არმაზში“, რომელიც გამოსთა გურულმა ესტატე ჩხარტიშვილმა. ბაღი საუცხოოდ არის მოწყობილი ყოველისფერით, საკუჭნაო მშვენიერია და მაყრი ხომ საგანგებო, რადგან მუდმივ, განუწყვეტლივ ბიბინებს სით და გრილი ნიავი. ამ ბაღს დიდი მემრისი ეჭნება შემდეგში.

მაგრამ საქმე მარტო ბაღი როდია. აშავე ესტატე ჩხარტიშვილს იქვე შეუძენია ოციოდე დესეტინა ტყიანი მიწა, სადაც ამორებს ნელ ნელა შეძლებისა დაგვანად აგარაკის გაშენებას, პატარ-პატარა შენობების აგებას და სხვა.

მცხეთა ტფილისზე ხომ ძრიელ ახლოა და თუ მართლა აქ აგარაკები გაშენდა, ტფილისიდან დიდ ძალი ხალხი დაიძვრის, მეტადრე შუათანა შეძლების კაცები, მიხედენ და წვრილი ვაჭრები. ამ მხრივ ჩხარტიშვილის აზრი სწორედ დროზედ მოსწრებულია და სარფიანიც....

ამას გარდა ბ-ნი ჩხარტიშვილი პირობს, თურმე, თავის მიწების წვრილ წვრილ ნაწილებად დაყოფვას და ისე გაყიდვას შეღავათიანის ფასებით, რა თქმა უნდა, ქარგულ ხელ მოკლე და შეუძლებელ ინტელიგენციაზე. ორხელს წარმატებას და გამარჯვებას ვუსურვებთ ამ კეთილ საქმეში.

მეფვალყურე

*** ს. ჩხენიში (ქვემო იმერეთი). ადგილ-მდებარეობა და მაშა მასაზღვრა. ს. ჩხენიში იმყოფება ქვემო იმერეთში მდ. ცხენის-წყლის მახლობლად. ამ სოფლის მდებარეობა არ არის ურიგო. დასავლეთის მხრით უძეს ცხენისწყლის ვრცელი ჭალა (რაყე), რომელიც უმეტეს ნაწილათ დაფენილია თხმელის დაბალი ტყით და მინდერებრ. შუაგული სოფლიში მომდინარეობს მდ. ცხენისწყლის პატარა ტოტი „ნარღოვი“, რომელიც სამი ვერსის მანძილზე ისევ ერთვის მდ. ცხენისწყალს. ამ ნარღოვზე ბევრგან წისქვილებია გამოთხილი. ს. ჩხენიში შესდგება ას კომლზე მეტი მცხოვრებისაგან. ამათ წარმებას შეადგენს ხენა-თესვა და შინაური პირუტყვის მოყლა-მოშენება. ვენახები უმეტეს ნაწილათ აქ აღებს იციან, რომელიც ხეებზეა გაშეგებული. ბევრგან დაბლობი ვენახებიც აქვთ, რომელსაც უწოდებენ „ბშვანებს“ და სხ. მაგრამ ეხლა იმისი მოსავალიც შემცირებულია ფილოქსერისა და ობის წყალობით. ამ სოფლის, როგორც საზოგადოდ ქვემო იმერეთის სხვა სოფლებს, ცუდი დრო დაუდგა. ყოველი კაცი ყოველსავე მოთხოვნილებას, როგორც სახელმწიფოს, ისე ოჯახის, სიმინდის მოსავლით ისტუმრებდა, მაგრამ ეხლა არც მას აქვს გასაყიდი და ამის შემდეგ რაღა საშუალებას მიჰმართონ არ იციან. დარჩათ აქაურებს ერთად-ერთი შინაური პირუტყვის მოშენება, რომლითაც კარგათ ისარგებლებენ, რომ არ იყვნენ ჩაჭერილნი იმ ვაჭრატონების ბრკყალებში, რომლებიც ტყის ნადირივით იტაცებენ კაცისაგან მოშენებულ პირუტყვს. როდის იქნება, რომ ამ ქერდობამატაცებლობას ბოლო მოეღოს ჩვენში!

— სასწავლებელი და ეკლესიის სამკითხველოს საშენობა. სწავლა განათლების შუქმა ჯერ ჩვენს მამაულს სოფელში ვერ შემოანათა, მართალია, აქ არსებობს ერთი სამრეველო სკოლა, მაგრამ ამ სკოლის საზოგადოდ სულს უხუთავს ცუდი ეკონომიური მდგომარეობა. მოსწავლეთა რიცხვი მცირეა. ამ სოფლის გლეხ-კაცობა იმდენათ ნაკლებათ ეტანებიან სწავლა-ცოდნას, რომ სასწავლებელი, წვრნსაცავი და სხ. მეტ ბარგათ მიაჩნიათ, ხოლო უთავბოლოო ხარჯი და უსარგებლოდ დროს გატარება ამათთვის აუცილებელი ჩვეულებაა. აქ რვა სეკტემბერში იცინ „ღვთის შობლობა“, ამ დღეობაზე უკანასკნელი ღარიბი კაცი ათ-ხუთმეტ მანეთს ხარჯავს ფულით და რაც კი ოჯახში მოვპოვება არას იშურებს, რომ სტუმრებთან სირცხვილი არ ვნახოთ. იმართება თითეულ ოჯახში სმა, ჭიჭები და ხან მკვლელობაც მოხდება. შარშან „ღვთის შობლობას“ აქ ერთი კაცი მოჰკლეს, გვართ ცომაია. უმჯობესი ასეთი უბრალო ხარჯი და სახარელი ჩვეულება მოსპონ, სკოლის გაუმჯობესობას ხელი მიჰყონ და წყნე-საცავ-სამკითხველო დაიარსონ, რომელიც უფრო იაფათ დაუჯდებათ, ვიდრე ყოველ წლივ მაენებელი ჩვეულების ასრულება. იმედი მქ. ონისიმე სანიკიძე ითავებს, სასწავლებელსაც ეკონომიურათ წინ წასწევს და წყნე-საცავ-სამკითხეელოსაც დაგვიარსებს, როგორც ქიდეს სარგებლობას მისცემს სახოგადოებას.

— უგზოობა და უხიდობა. თუმცაღა ს. ჩხენიში ბევრი გადასახადი აწევს, მიუხედავათ ამისა, შეგვიწროებულ მდგომარეობაშია. აგვდრში ტალახის გამო კაცს გზაზე ვერ გაუვლია. სოფელში ერთი დუქანიც არ მოიპოვება. მცირე რისამე საყიდლათ უნდა წავიდნენ ს. კულაშს, მაგრამ ვაი იმის დღეს ვინც ცუღს ამინდში წავა: ან ტა-

ლახს ვერ გადაურჩება და ან დახრჩობას. ამ სოფელში გადის ერთი რუ („ნახმარა“), რომელშიც წყალი ზამთრობით და წვიმიან ამინდში ერთი საკენის სიმაღლეზედ სდგება. აქ არასოდეს ხიდი არ არის, ხოლო ხანდისხან საცალფეხო ხიდი აქვთ გადებული, მაგრამ როცა ეს რუ ადიდდება ხიდი თან მიაქვს. აქ ერთხელ შემთხვევით დავესწარი, როცა მგზავრი ადიდებულს წყალს მიადგა და უკან ვეღარ დაბრუნდა. ჩაეწვა წყალში, უნდოდა როგორმე გასულიყო, მაგრამ სპრაული წუთი სოფელს კინაღამ გამოესალმა. ძლიერ საჭიროა, რომ აქაურ უგზო-უკვლოობას ყურადღებას მოაქცევდეს ვისიც ჯერ არს.

ევგენი ჩოჭუაძე

⁂ **ს. ცერაწინი** (ზემო ქარ-თლი). **დღიანი შეჯიბრება.** ამ სოფელში 19 ივლისს კინაღამ კაცის კვლი მოხდა. აქ არის ერთი გოროდან შემოხიზნული მეღუძე არტემ გოგიბერი, რომელიც გაჩერებაში შეძლებისამებრ აქაურების ხელს უმართავს ხოლმე რითაც შიძლება. 19 ამ თვეს მეღუძეშინ არ იყო, გორში წასულიყო და დუქანში გაეშო თავისი დედა ქალბატო. ამ დღეს სოფ. კრწილეთდან ჩამოვიდა ახალგაზრდა თავადი შ. რ. ფ—ლი. მივიდა პირდაპირ ხსენებულ ქვრივთან და დაუწყო სესხათ ფულის თხოვნა. ქვრივმა უპასუხა, რომ უშეილოთ ვერ მოგცემ და ჩემ შვილს არც აქვს ამ ჟამით ფული. თავადმა აუხსნა გარემოება, რომ ამდენი და ამდენი ფული მინდება, რადგანაც მეკვარეთ უთუოდ დაპირებისამებრ ულ და გვყვეს ჩემს მეგობარსო, მაგრამ ქვრივმა უარი უთხრა და ფული არ ასესხა. კიდევ ბევრს ეხვეწა ახალგაზრდა თავადი, მაგრამ ვერ დაიოლია ქვრივი და იძულებული გახდა წასულიყო. მართლაც წავიდა და ჯვარისაგან გვარიანათ გადაჭკრა. აიტაცა ღვინოს, ბოჭონდა ქვრივი დედაკაცი და მოჭინდოსა კიდეც პასუხის მიცემამდის შეურაცხყოფისათვის, რომელიც ვითომ მას ქვრივმა მიაყენა. იძრო ხმალი და გაიქცა დუქნისაკენ. დაინახეს აქეთ-იქიდან ხმალ-მოღებული, მიეკვეხენ და რის ვითვალხით დაიჭირეს კიდეც და გაამგზავრეს თავის სახლისაკენ. მეორე დღეს გაიგო ამ ახალგაზდამ, რომ მეღუძენე გორიდგან დაბრუნებულაო და მაშინვე გაგზავნა ბიჭი ფულის სათხოვნელათ, მაგრამ უარი მოუვიდა. მინამ ბიჭი პასუხის მოტანას მოასწრებდა, მან ცოტა გადაკვრაც მოასწრო. უარის შემთხვევამ ძალზე აღელვა და გასწია შუაღამისას ცერაწინიში. მივიდა თუ არა დუქანთან, იძრო კიდევ ხმალი. მეღუძეს, თურმე, კარებზე ეძინა და თვალი მოკრა თუ არა ხმალს, წამოხტა და მორთო ყვირილი. მყისვე გამოცვივდნენ იქვე მდგომნი ხალხი და ძლივს გაადაჩინეს შიშით გულ წასული არტემა. ამბობენ გამოძიება სწარმოებსო.

⁂ **ს. ქვემო-ნიქოზი** (ქართლი). **სკოლის დახსნება.** ს. ქვემო-ნიქოზის გლეხ-კაცობამ განაჩენით დაადგინა, გაანახლოს სოფლის ეკკლესიის გალავანში ძველი შენობა და პირველ ენკენისთვიდან საეკკლესიო სკოლა დაახსნან. თითო კომლში უნდა დადაიხადოს ყოველ წლივ თითო მანეთი აქაურმა მემამულე თავადებმა ფაქტენიშვილებმა, წერეთელთმა და აზ. ნამურაძეებმა და სხვებმა პირობა შეჰკრეს ყოველ წლივ სკოლას აღმოუჩინონ შემწეობა ათი თუმანით წელიწადში. ალავერდის ეპისკოპოსმა კირიონმა აღუთქვა სკოლას ყოველ წლივ ათ ათი თუმანი. მასწავლებლობა 1 მომავალ ენკენისთვიდან იკისრა ეპისკოპოსის კირიონის ბიძაშვილის შვილმა საკმარჩო სასწავლებელში სწავლა დამთავრებულმა ქალმა ანნა სამანდალიშვილმა. მთთავე ამსკოლების დაარსებისა არის სპასტიო მზრუნველი ჩვენი მაზრის სამრეკლო სკოლების ი. დ. სულხანიშვილი.

Cote

⁂ **ს. მამათი** (გურია) **ეპიდემიის შეჩერება.** ს. მამათში არის ეკკლესია უხსოვრის დროიდან და დამტკიცებული უმაღლესი სასულიერო მთავრობისაგან შტატით შვ. მოციქულის იაკობის სახელზედ. (ძმა უფლისა). ჩემს მახსოვრობაში არ გამიგონია სადმე იყოს მეორე ეკკლესია ამ წმინდანის სახელზე აღშენებული, მაშასადამე, დიდათ პატივ საცემია და საყურადღებო ეს ეკკლესია, პირველათ შრეულისაგან და მერე უკვეთა მართლ-მადიდებლებისაგან, მით უმეტეს, რომ, როგორც ზემორე გადმოცემით ვიცი, ეს ხატი (წმ. იაკობისა) მოსცენებულია თვითონ იერუსალიმიდამ. ბეელათ აქ ყოფილა მამათა მონასტერი, შემდეგ კი გამხდარა შტატათ მცხოვრებთათვის და აი ამიტომ ამ სოფელსაც დარქმევია მამათი, თორემ წინეთ იგი შეიდგებოდა ს. ბაილეთის ნაწილს და ეკკლესიაც ამ ეკკლესიის კეთილ მდგომარეობაზედ, პირიქით ხელს გვიშლიან ზოგიერთნი მრევლთაგანი მის შეკეთება-გამშვენიერებაზედ. ეკკლესიაში გვიწვიმს, კედლებში ჰეუტატები ჰმოსნან და იმაში შემოსული ქარი ზამთრობით გვიბერდება გვიცივებს, ხშირად მოსხდარა დიდ მარხვის პირველ კვირეში შემდეგ ზიარებისა, ბევრი ადამიანი კიდეც გამხდარიყო წუთი სოფლის გაცივებისაგან. ზარა ხომ საკმელი აღარ არის, ჩვენი ზარის ხმას რომ გაიგონებს ადამიანი, (ისიც ახლო) იფიქრებს აქლემების ქარავანი უნდა მოდიოდესო. ყველა ამაების შემხედვარეს გული სდედი გვეწვება, მაგრამ რა ვქნათ, პატრონი არ არის და ჩვენ არა გვაქვს შეძლება ეს ნაკლი შევასრულოთო.

მე მხოლოდ ერთი იმედი და დამრჩენია; ბევრისაგან გამიგონია და გაზეთებშიც წამიკითხე, რომ მისი ყოვლად-უსამღვდელოესობა გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსი ალექსანდრე ძრიელ ყურადღებას აქცევს ძველი ეკკლესიების გამშვენებასო.

იმედი ამ ზაფხულს, სხვათა შორის, ჩვენ ეკკლესიასაც ინახულებს მათი მეუფება, პირის პირ დაათვალიერებს ყველა ზემო აღნიშნულ ბიზნესებს და არ მოგვაკლებს მის მწყემს-მთავრულ მოწყალებას. სრული დარწმუნებული ვართ, რომ მისი მეუფება დაინახავს ჩვენ სიღარიბეს და გვიშუამდგომლებს უმაღლეს მთავრობასთან შემწეობის აღმოჩენისათვის.

მრევლთაგანი

⁂ **ახალ-სენაკი. საშვარო განკარგულება** «ცნობ. ფურც.» № 590 ში არის დაბეჭდილი წერილი გუშვენ მგზავლისა სადაც სწერს: თავარჭილაძის წეგნის მაღაზიაში შიდის ბაზეთი «ფნ. ფ.» «ნოგ. თბ.» და «კავკაზი» და ამის უძახილ სენაკელები უფასო სამეთხუვლოსო და ეს. ამის ბასუხად მოგახსენებ ბ-ნ შამპაკ რომ ამა წლის იანვრის პირველ დღეს ახალსენაკში უფასო სამეთხუვლო დარ არის, ჩვენს მაღაზიას თუმცა მოსდის ქუჭნი და სარკეთლის ყუთს მსუყეთლი, მაგრამ მართლაც სამი ეაზეთი მოსდიოდეს, როგორც ამას კორესპონდენტი სწერს მაინც სუყველაზედ ეაზეთს *). სენაკში სამეთხუვლო რომ არ არის; და მართლა წყნეთს მაღაზიას ქუჭნი ეაზეთი მოსდის ეს კორესპონდენტსაც კარგათ იცის, მაგრამ რა დღეეაზე თუ სხვა სადმე წერის არ ჭეშმარიტ? ბერეთელ ამბობს «ქუჭნ ნამრეის ვერ იშოვი და ისეთიც დაკლეკილ დაბოკლილია, ეაზეთს იმატებ იწერენ რომ წაიკითხონ და წყნეთ დაბრუნ ეაზეთ კუშვეთონ». შენს ნაბის შაქარა; ეს ეაზეთ არცის, რომ სკოლის ეაზეთი დახეული დაბოკლილი არ იყოს და წყნეთ დიმსვლა ყველა კეთილ ადამიანს, მაგრამ რას იზამ, მე ვეერა სხვა საქმეებისა გამო არ შემიძლია ყოველდღე დუდეკე ეაზეთის და შეეინახო და თუ რამოდენიმე ნომრები დაკარგა, რა ექნათ, თან ვერ ეაკეეუნებით. ეთმიეე ძველ ნომრებს ვითხოვეთ ეზეე ჩვენი საყუთარი სჭმეე.

ს. თავართქილაძე

თეატრის მატიანე

ბაშური. წარმოდგენა სტენის მოყვარეთაგან. 26 ივლისს ბაშურში წარმოადგინეს ა. მორხუბარიძის დრამა „არსენა“ და ვოდ-„ცოლი ორის ღირთ“. არ შეგვიძლია რამდენიმე სიტყვა არ წარმოვსთქვათ წარმოდგენის სიავ-კარგეზე. ჩვენს ხაზრენი ძალიან ხშირად ხდება ზაფხულობით წარმოდგენა, მაგრამ ეს წარმოდგენა მითად საყურადღებო, რომ მონაწილეობას იღებდნენ ახალგაზდები სცენის მოყვარულობით და მოყვასიაზმი გულშემატკივრობით გატაცებულები. წარმოდგენა საქმეელ მოქმედო აზრით იყო გამართული. მონაწილეობას იღებდნენ თითქმის სულ სტუდენტები და სპატიო ქალები, რის გამოც, მოუხედავად იმისა, რომ სცენაში და ბერეთელ იუნკრების სასწავლებელში საცეკვაო საღამოები იყო გამართული, ხალხი ბევრი მიიზიდა წარმოდგენამ.

„არსენაში“ გარდეგანის როლს თამაშობდა ბ. ნათაძე, რომელმაც დიდის ხელოვნებით შეასრულა გარეგანის როლი.

იორამის როლს ბ. ლორთქიფანიძე ასრულებდა. იორამი, ეს დინჯი, დარბაისელი მოხუცებული ქართველი, ქარაფელი უნდა ყოფილიყო მიხვრა-მოხვრით, ლაპარაკით, კილოთი. ბ. ლორთქიფანიძემ კი უფრო იმერლის ტიპი დაგვიხატა.

დანარჩენი უმთავრესი პირები პიესაში არიან: არსენა, პეტრე, ზაქარა.

არსენას ბ. მაღალაშვილი ასრულებდა, როლი შეეწირებად შეასრულა, მხოლოდ ცოტა დინჯათ რომ ელაპარაკა და არ ეჩქარებინა, უფრო სასურველად ჩაატარებდა თავისროლს. ამასთან არსენაობას ძალიან შეუშალა ხელი მაღალაშვილის იმერულად ჩაცმულობამ.

არსენას ნათლიმამის, პეტრეს როლი ბ. გაბაშვილმა შეასრულა. პეტრეს როლში თვალსაჩინო ის ადგილია, სადაც ის ფუვლებზე, სიმდიდრეზე, ჩინზე და აფიცრობაზე ჰქვეშრობს, რომელიც დაპირებისამებრ მოელის მას არსენას მოკვლისათვის და ნათელმირონება კი აყენებს, ეს ადგილია კვანძი, დედა-ძარღვი მთელ პიე-

*) საპროსა გამოირკვეს, მაღაზიის საკუთარიე აქეს გამოწერილი ექსპრეს გაზეთი, თუ რედაქციები უზაზვინან მაღაზიის სამეთხუვლოსათვის.

რედ.

რეს როლში და მაშასადამე ამ ადგილს შეუძლია მთელი ამაგი მოითმაშოს კიდეც გააფუჭოს და კიდეც გააკეთოს. გაბაშვილმა ეს ეს ადგილი კარგად ასარულა. მხოლოდ ცოტა კიდევ რომ მოემატებინა გრძნობა ამ ადგილისათვის საუცხოვო იქნებოდა. სამაგიეროთ არსენას მოკვლის წინ სულის ბრძოლა ხელოვნურად ასარულა.

ზაქარია მოურავის როლის ამსრულებელზე ის უნდა ვსთქვათ, რომ მიხვრა-მოხვრა ნამდვილი გაიძვერა მოურავისა, გამოქნილი გლეხებისა ჰქონდა. ზაქარიას როლის ამსრულებელი, ბ. ხიდირბეგოვილი კი ყველასთან ერთნაირად იქცეოდა—არსენასთანაც და გარსევანთანაც. ჩვენს ფიქრით ზაქარას ბუნება ორათ იყოფა, გარსევანს რომ ფიხ-ქვეშ ეგება, როგორც უფროს, არსენას უნდა მედიდურად, მკვახედ, ამაყად დახვედროდა. დანარჩენებმაც საზოგადოდ კარგად ასარულეს თავიანთი როლები, ესეც უნდა ვსთქვათ ქალებზედაც.

ვოდევილი „ცოლი ორის დღით“ ძალიან კარგად ჩაატარეს. საუკეთესოდ იყო ბ. გაბაშვილი მარდაშვილის როლში, სიანჩხლით, აღელვებით, ბრაზიანობით. აგრეთვე შურმანაშვილი აკაკიევის როლში, რომელმაც ძალიან კომიკურად შეასრულა თავის როლი. ბ. მაღალაშვილსაც პეტროვიჩის როლში ხელოვნება და საქმის ცოდნა ეტყობოდა.

შემდეგ წარმოდგენისა, ქართულ-ევროპიული ცეკვა გაიმართა, შშვენიერად ითამაშეს ლეკური, უფრო კი კაცებმა. ევროპიული ცეკვა რომ არ ყოფილიყო სჯობდა. რადგან არც მოთამაშეები იყვნენ და ვიც იყვნენ იმით ითამაშეს ისე სადათ...

მ. ლიბელი

—

ს. აკეთი. (გურია) წარმოდგენა საქველ-მოქმედო ხაზით. 23 თვლისს ვასილ თავდგირიძის მოთავეობით წარმოდგენილიყო ცეკვრების ბალეს „ცემიშერყილი“ ჯუთის მცხოვრის სასრგებლოდ. შემსწავლი ძრიელ ცოტა დარჩა, ვინაიდან სხვადასხვა ხელი შეუშალა ცეკვის ტაროსვაში. წარმოდგენამ სახლი ძრიელ კარგათ ჰსავსო, თუმცა სმენელების ძალიანი შეშდეგენ, რომლებიც გამოდგნენ სასცენო დარბაზიდგან დასასრულამდე ადარ ჭქონდა. შშვენიერათ შესრულეს თავიანთი როლები გ. თავდგირიძემ, ს. ჩხარტიშვილმა და ჯორჯანაძემ. მაშა კეცების როლები ს. წულაძემ და დედოკო ტქმეტიშვილმა. სახოგადოება ძრიელ კმაყოფილი დარჩა და ტაშის კვრასაც დასასრულამდე ადარ ჭქონდა.

მაყურებელთანი.

სამეურნეო ცნობა

(უძღვნი კურსისტებს—მასწავლებლებს)

2. შაკლე მორფოლოგია თესლისა.

მორფოლოგია არის სწავლა იმ გარეგანი მოყვანილობის ცვლილებაზე, რომელიც ორგანოების ზრდის დროს მოხდება.

ყველა თესლს გარეგანი და შინაგანი ნაწილები აქვს. თესლის ზედაპირს კანი ჰქვიან, შუაგულს კი ნაყრი. ლობიოს მარცვალი ორად რომ გავყოთ, მაშინვე ნაყრას დავინახავთ. მიწაში ჩაფლული თესლი დროთა განმავლობაში სინოტიეისაგან და სითბოსაგან ჰაერის თანდასწრებით ფუვდება, ორივე მხრივ ერთი მეორის, პირდაპირ, თესლის ზემოთ და ქვეით ღეროები გამოაქვს. თითო ღეროს ჰქვიან კვანძი, ნასკვი, ღივი. ღეროებს რომ კარგათ დავაკვირდეთ, ნამდვილად დავინახავთ, რომ ღეროების თავები ჩანასკულია. სიტყვა ნასკვი გვეხმარება, რომ მცენარე ჩაისახა, ჩაინასკვა, გაღვივდა. ამ ნასკვს ჰქვიან ძირი. ამ ძირიდან პირდაპირ ჰაერში ამორთულ ღეროს ტანი ჰქვიან. ძირს გარდაგარდმო ნაწილები გააქვს, რომლებსაც ფესვები ჰქვიან. ფესვებზე წვრილი ფესვებია, რომლებსაც ეძახიან ბუსუსს. ახალ ამოსულ ლობიოს ტანს თან საუურეებსავით თესლის ნაწილი ამოჰყვება. თითო ნაწილს თესლისას თესლ-ბიბილოო ჰქვიან.

ზოგ მცენარეს ორი ბიბილო აქვს, ზოგს ერთი, ზოგს სულარა. ბიბილოებში მცენარის ნაყრი ძევს, რომელიც ცილოვანი ნივთიერებით არის შეზავებული. როგორც ძუძუ-მწოვარი ბავშვი დედის რძით, ისე ნორჩი მცენარე ნაყრით იკვებება, იზრდება, ვიდრე ის ტანს აიყრის და იმისი ძირი, ფესვები, ჩინწრა და ბუსუსი იმოდენა ძალ-ღონეს მიიღებს, რომ მიწიდგან საზრდო ამოსწოვოს. როცა მცენარეს ბიბილოები სულ შეიხმება, ეს იმის ნიშანია, რომ ძირმა ფესვებმა, ჩინწრა და ბუსუსმა მოქმედება და მიწიდან საზრდოს მიღება დაიწყეს.

3 თესლის ამოსკვა.

მწიფე თესლს ის თვისება აქვს, რომ დიდხანს ინახავს სიცოცხლეს, როცა მოსვენების ხანში იმყოფება. ამ მოსვენების ზოგიერთი თესლი სულაც არ საჭიროებს, მაგ. წყლის მცენარეების თესლი. ეს თესლი თითონ ნაყოფში ამოდის (შებადეები თესლს ზოგჯერ შეცდომით ნაყოფს ეძახიან) თესლების გასალვიძებლად, ამოსასვლელად აუცილებლად საჭირო არის შემდეგი ფაქტორები: სინესტე, ჰაერი, სითბო და აგრეთ წოდებული ჰაერისა მჟავიანი.

ეს ფაქტორები უსათუოდ საჭირო არის ყოველნაირ თესლეულობის ამოსვლისათვის. გამოვაცქიროთ ეს ფაქტორები შემდეგ წვრილში.

ნ. კურნალი

(შემდეგი იქნება)

წვრილი ამბავი

—

ათასი თვის სიცოცხლე. ბასმაჯის ბეგლებს სწორედ 1000 თვე. 20 მარტს (1-ლ ვარდს) მას შეუსრულდა 83 წ., რომელიც შეადგენს 996 თვეს მაკლდა 19 (31) თვესს, სადღეს თეორმეტ საათზე, ე. ი. სწორედ ოთხ დღის წინამდე. სულ 1000 თვე.

განცხადებანი

გამოვდა და იყიდება ქალაქის ყველა მაღაზიებში და წიგნსაწყობებიაც

ცნობარი დიდის მოწაფისა

იაკობ დაჩრილისა

(სურათით)

გამოცემა მორჩილის ნ. ბარამიძისა

ფასი ერთი შაური (10—7)

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

ამით ასწავებელთათვის აცხადებს, რომ მის თანადასწრებით ათს აგვისტოს ამა წლისა ნაშუადღევის პირველ საათისთვის დანიშნულია საჯარო გაჭრობა ქუჩაში მოსწყობილ ძაღლების დასწყვეის, დაჭრის და მძორების გასასტანად იჯარით მიცემაზე.

პირობები შსურველთ შეუძლიანთ შეიტყონ გამეგობაში 9 საათ. დღის 1-ლ საათამდე. (3—3)

დაიბეჭდა და გადაეცა „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ მაღაზიას გასასყიდად ახალი წიგნი

თ. ილია ჭავჭავაძე

ბაიგრაფიული და კრიტიკული ეტიუდი

წერილი პირველი

მ ე გ ო ბ ა რ თ ა ს ა ო ს

ფასი 20 კაპ.

ვინც დაიბარებს ათს ცალზე მეტს ხსენებულ მაღაზიიდგან, მას დათმობა 20%. (15—16)

მიიღება სკოლის-მოწერა

რუსულ-ქართულ ენციკლოპედიურ ლექსიკონზე

ლექსიკონში განმარტებული და აწერილია ქართულად ყოველი შესანიშნავი ქვეყანა, ქალაქი, დაბა, ციხე, მონასტერი, ეკკლესია, მთები, წყლები, გამოჩენილი პირები და გვარები, სამეცნიერო სიტყვები, მოძღვრებანი და სხვა. მარტო პირველს წიგნში, ასო ანზე, განმარტებული და აწერილია ორა ათასზე მეტი სიტყვა და სიტყვა-თაობა განსაკუთრებული ყურადღებაა მიქცეული ცნობებზე ჩვენის ქვეყნის შესახებ, რომლებიც აწერილია უფრო მეტის სისრულით. მთელი ლექსიკონი გამოვა 15 წიგნად, თითო 160—200 გვერდად, სამს თვეში თითო, და ეღირება ხელის-მოწერით მარტო 12 მანეთი, რომელიც მსურველს შეუძლიან ორ-ორ მანეთობითაც შეიტანოს. მიიღებთ ამრეთვე მოკლე-მოკლე სტატიებს ჩვენს ლექსიკონში დასაბეჭდათ. ასთს სტატიებს მოვუწერთ მათის ავტორების სახელ-გვარს. მეორე წიგნი ასო ბანზე უკვე იბეჭდება და გამოვა ენკენისთვეში.

ფული და წერილები უნდა გამოგზავნოს ამ ადრესით: ვ Тифлисъ, Ивану Павловичу Ростомашвили. (5—4)

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 29 Іюля 1898 г. სტ. „ნ. ფურც.“ (ვ. გვანცა). სას. ვ. სა-ზ. ქარ. რედაქტორ-გამომცემელი ვ. ჯუნია